

75.

פרוטוקול מס' 40/ד'

התקיימה ביום ג', י"ז בטבת, תשס"ו - 11.1.55 בשעה 8.45
מישיבת ועדת הכספים

נ ר כ ח י ם

- חברי הוועדה: היו"ר י. גורי
 ח. מריאב
 י. בדר
 נ.מ. גניחובסקי
 ס. דיין
 א. הרצפלד
 ק. לוז
 ח. למדן
 נ. סטופ
 י. פורדר
 ח. רובין
 ז. שפר

- מוזמנים: ד"ר לנדאו - המסנה לפטובה על הכנסות המדינה;
 ד"ר מוזס - מבקר המדינה;
 סר המאירי - מנהל משרד מבקר המדינה;
 י. סרלין - סר הבריאות.

- ס ד ר - ה י ו ם:
 (1) דמי אס"ל לסופטים;
 (2) שאלות והצעות לסדר;
 (3) מסקנות ועדת המסנה לבדיקת הבנינים בחולון;
 (4) איגודים מטטלתיים וחברות - דיון בהסתמפות מבקר המדינה;
 (5) סיבויים במעייבי תקציב משרד הבריאות.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

רצוני להביא לידיעת הוועדה את תכן מכתבו של סר המספטים בנדון דמי אס"ל לסופטים:

אירעו מקרים בהם בית-מספט מחוזי מסויים היה נתון בטצוקה זמנית עקב העדר מספר סופטים מספיק לטיפול בתיקים דחופים או לחיסול פיגורים ניכרים, ובאותה עת יכול היה בית-מספט מחוזי אחר לוותר זמנית על אירותו של אחד או שנים מסופטים.

במסיבות אלה אפשר היה לבנות לעזרתו של בית-המטבח המחוזי
הנתון במצוקה על-ידי העברה זמנית של שוטט מחוזי מבית-המטבח מחוזי
אחר, אך דא עקב אמין השופטים מוכנים אלא אם כן ישולמו להם
הוצאות המס"ל המסכיות בבית-סלון מתאים.
על-ידי העברת שופטים באופן זמני מבית-המטבח אחד לבית-
מטבח אחר, לא מצטרף למנות שופטים חדשים ולעיקר שופטים מחוזיים,
ועל-ידי כך יחסוך המוצר הכספים די ניכרים.
נודה לך אם תביט את הצעתי בדבר תשלום הוצאות המס"ל
המסכיות לשופטים בפני ועדת הכספים למישרה".

לשאלה שני בדרישה: מעשי וקרוני. מבחינה
מעשית הסידור מתקבל על הדעת כי אפשר באמצעותו לחסוך בהוצאות, לחסל
ולפנוע מיצורים. מבחינה עקרונית עלול להיווצר על-ידי כך תקדים מסוכן,
כן מתעוררת השאלה אם מנו רשאים לעשות זאת.

ד"ר קיטרוב:
בחוק במסר "משכורת של שוטט והשלוחים אחרים
שישולמו לו במקומה כהוצאתו". אפשר לומר
שדמי המס"ל הם בבחינת "השלוחים אחרים", מולם בדרך כלל הן נחשבים
כ"הוצאת הוצאות".

א.ס. בניחובסקי:
הדבר עלול לגרום לשינוי במל מערכת השלוחים
המס"ל, ולכן מוטב כי היה רצוי לשמוע
את דעת המוצר בדיון.

י. בדר:
מני סבור שהענין טעון בדיקה נוספת. יש
לסקול שמה אפשר לקטור זאת עם המס"ל
סקבלים חברי-הכנסת.

היו"ר י. גורי:
אם כך יהיה עלינו לקיים בורחה זו בלי
יובא סך הכל ולתן להחליט מין שיעה רגילה
לנטיעה מיוחדת, והיה בכך מסוים שינוי רשמי.

מני משיב לשר המסכיות כי מפני יש חיוב
בהצעתו מבחינה מעשית, מולם ולדת הכספים
חוששת ליצירת תקדים בענין זה ולכן אינה יכולה לתמוך בהצעה.

הוחלט: להודיע לשר המסכיות כי מין חוככים בהצעה.

י. בדר:
בעתון "מעריב" - וג' בעתונים אחרים -
הופיעו פרטים על דו"ח ועדת סוזמליב לענין
סס הכנסה. מני מבקש לשמוע מיוע הגיע הדו"ח לעתונות במידה הוגנת לדעת
הוועדה? האם לאחר שהדבר מידע, נקבל גם את הדו"ח?

האם אפשר לבקש את שר המוצר שוועדת הכספים
תקבל הפעם את הצעת התקציב לא יאוחר מאשר העתונות? האם יו"ר הוועדה מוכן
לעשות צעדים מתאימים כדי להבטיח זאת?

היו"ר י. גורי:
היו"ר הוועדה הגטיח כי גיחה ב"שעבר
(כלומר: מתפול) הדון הוועדה על ההצעות הסופיות בקשר עם חוק מס בולים,
תיקון מס. 2, ואף תסיים את עבודתה. הדיון לא בתקיימה מתפול, ומני
מבקש לדעת האם הדון על כך בישיבה זו; אם לאו - מני מבקש לדעת לסיבת
הדחיה. מני מצדי מביע שדון היום בהצעת חוק זו ואף מסיים את הדיון.

היו"ר י. גורי:
חשבתי שהסעיף הראשון על פדו-יומה של
ועדת הכספים בישיבת יום ב"י יהיה חוק
מס בולים, מולם לא יכולתי לקיים את הדיון משום שבמקביל על-ידי
כמה מחברי הוועדה לדחותו. טוב בתקבולתי על-ידי מספר חברי הוועדה לא
לדון היום בהצעת החוק מלא להעתיק את הדיון לשבוע הבא. את הוועדה

נדחה את הבקשה - בדון היום על סמך בולטים; עם תקלבה - נדחה את הדיון.

מזכיר: לתקציב הסדירה, שאלה זו
נתעוררה כבר בוועדה בנוסחות סגול מסדר המזכיר, והוא הודיע כי עם
הצעת התקציב תימסר לעתונות בטרם תונח על שולחן הכנסת - היא תימסר
לוועדה בעת ובעונה אחת עם הימסר המסמך לעתונות; עם ההצעה לא תימסר
לעתונות לפני הנחתה על שולחן הכנסת - גם ועדת הכספים לא תוכל
לקבלה לפני-כן.

לענין דו"ח ועדת סוציאליה, מינני סוסר
מטובה ושמית. מני כמחד מחברי הוועדה התעניינתי גם כן בדבר ובמסר לי
שהדו"ח מינו טובן עדיין.

א. הרצפלד:
מני מבקש להתייב שאלה לד"ר לנדמו.
גנות עצמאית בירושלים (מני טובן למסדר
את שמה וכתובתה) היתה צריכה לשלם ב- 9.12 סמך בשיעור של - 169 ל"י
עבור שלושה חדשים. אם נוריד מהסכום הזה 15 ל"י עבור דמי ביטוח,
יתברר כי היה עליה לשלם סמך הכנסה בגובה של - 14 ל"י. היא משתכרת
בסך-הכל - 165 ל"י לחדש. ב- 3.12 היא קיבלה הודעה שהסכום שעליה
לשלם מינו - 154 ל"י בלבד רק - 102 ל"י, היינו: ב- 52 ל"י פחות.
כיוון שברדיו ובעתונות נתפרסמה הודעה שיש לשלם את המגיע עד 10.1,
היא טיהרה וב- 9.12 שילמה את כל הסכום הנדרש מסבה, ובמסר כלל לא
הודיעו לה שעליה לשלם פחות ב- 52 ל"י.

הגנות קיבלה את ההודעה ב- 13.12, ויש
לכן להניח כי ב- 9.12 - סועד התשלום - ידע הפקיד על כך שעליה לשלם
פחות, ובשאלת השאלה: מדוע הוא לא מסר לה על כך ובמה מסבה את כל
הסכום? מדוע מאז ועד היום היא טרם קיבלה את המגיע לה חזרה? מדוע
מי-מפטר לשלוח לה לביתה את הסכום הנ"ל? מני חושב שד"ר לנדמו יכול
לתקן את הדבר במשך יום אחד.

היו"ר י. גורי:
מני אעביר קטע זה שהפוד סוקול למטובה על
הכנסות הסדירה.

ח. רובין:
לנגד עיניי מכתבו של סגן מזכיר הכנסת
ליו"ר ועדת הכספים בו הוא סודיע שהכנסת
העבירה לוועדה את שאלת הטלת סמך הכנסה בשיעור 20% מהמשכורת של
עבודה חלקית וסמך של 30% על תשלומים בלתי קבועים לעובדיה שכזריה.
מני מבקש לשאול את יו"ר הוועדה: מתי הוא חושב לקיים את החלטת הכנסת
ולקיים את הביטוח?

היו"ר י. גורי:
הסעיף ברשם בסדר-יומה של הוועדה עוד
בטרם נתקבל המכתב כי היה ידוע שוועדת
הכספים צריכה לדון בענין זה. הדיון יתקיים בשבוע הבא או בשבוע שלאחריו.

ח. רובין:
מני מבקש להתייב שהדיון יתקיים בשבוע
הבא, היות והוא דחוף. הדבר נעשה יום-יום
והחל מ- 15.12 משתלכת תוספת-יוקר סוגדלת ויש ניחוי נוסף. חושבני שיש
לדון על כך השבוע, אולם אם הדבר בלתי-מסדרי יש לקיים את הדיון לכל
המאוחר בשבוע הבא, כי אם הוועדה תחליט לתקן משהו או להביע את שר
האוצר לכך - התיקון צריך להיעשות בזמן מתקבל על הדעת; כי בינתיים
גובים מספים שצריך יהיה להחזירם.

היו"ר י. גורי:
בדרך-כלל אין מנו בוהגים להשהות דברים
שהכנסת טעבירה לטיפולנו. אם תהיה אפשרות
אכניס את השאלה לסדר-היום של השבוע הבא; אם לאו - לשבוע שלאחריו, בכל
אופן הדיון יתקיים לא יאוחר מאשר תוך שבועיים ימים.

א.ט. גניחובסקי: בוודעת הכספים דובר שאנו נקבל את הפרוטוקול של ישיבות ועדת סוזאייב. לא יתכן שחברי ועדת הכספים לא ידעו על דיוני ועדה המטפלת בענין ספ הכנסה אשר במסגרת חדשים. מני סבור שעלינו גם להזמין את סר סוזאייב שימסור לנו פרטים על עבודת הוועדה.

את ד"ר לנדמן מני מבקש לשאול, מה יהיה דינו של הפקיד אשר התנגד בהתנגדותו לתיאורו של חבר-הכנסת הרמטלד. האם הוא יובא לפני בית-דין משמעתי? מהו העונש או הקנס אשר יוטל עליו? לא מספיק שיחזירו לגובה את כספה, גם הפקיד שנהג שלא כשורה צריך לקבל את עונשו. האם בתמורה חוזר לפקידים למנוע הישנותם של מקרים כאלו?

היו"ר י. גורי: הפרוטוקול יועבר לשר המוצר והוא ישיב על כך.

גם זכרונני מינו מטעמי, לא היתה החלטה בדבר מסירת הפרוטוקולים של ישיבות ועדת סוזאייב, אולם יש לבדוק זאת. מני מבקש לשאול: אם הממשלה מטנה ועדה העומקת בענין שדרוך-הלל עומקת בו גם ועדה פרלמנטרית לפי תפקידיה, אלא שהממשלה מונעת לנכון לפנות לענין ועדה ציבורית מיוחדת - האם יכולה הוועדה הפרלמנטרית, בתוקף המסכויות והתפקידיה שהוטלו עליה, לתבוע שיועברו אליה הפרוטוקולים עוד בטרם סיימה הוועדה המיוחדת את עבודתה?

ח. רובין: הוועדה, במידה והיא מוסמכת לבקש מסמכים מסלתיים, היא כמובן מוסמכת לבקש מסמכים על פעולתה של ועדה מיוחדת, היות והוועדה אינה מבחינת בית-משפט בלתי תלוי. הממשלה מינתה ועדה זו, ואין שום הוראה הקובעת את גי-תלותה של הוועדה למטה. הוועדה אינה בית-משפט והיא גם ינת מוסד מסלתי, גם אם היא נקראת "ועדה ציבורית".

ח. למדן: סר סוזאייב אמר לי שהוועדה רחוקה עדיין מסיכום. אני פניע שיו"ר הוועדה ייפגש עם סר סוזאייב במטרה לברר את סמך העניינים.

היו"ר י. גורי: אני מברר בעיה זו.

מסקנות ועדת המינהל להתיקון החוקים והחוקים

היו"ר י. גורי: כזכור לכם הטילה ועדת הכספים על ועדת מינהל לבקר בחולון במטרה שהעניינים ולהביא מסקנות.

(היו"ר קורא את סיכומה של ועדת המינהל)

הסיכום מסתבר שרק אחד העניינים היה מסוכלל ואחד היה בנין פאר, כל השאר היו בניינים רגילים, ואחד מהם אמילו פשוט. באם ועדת הכספים תמסר את הסיכום, אמיע לכנהל המילווה להטיק מסו מסקנות באורח מקביל לגבי שאר הבניינים.

י. ברוך: המסקנות הללו, שלא היו לנו כל מסקות לגביהן, הן חסרות ביותר מבחינת המוצאות. בוודאי שאין איש חוסר מעורב מדינה מסוייה פעל בנדון בניגוד למצפונה, או סתוך כוונה לפגוע במישהו; המבטיח שמעלו בענין היתה בוודאי נאמנים למדינה, אלא שהם חטאו בהגזמה של חרדה ויצון טוב. מבחינת הוועדה הדבר חסור ביותר, כי עתה מתעורר גי ספק לגבי כל הרטימות אשר אישרנו. זוהי עובדה שרק הודות למקרה מסוים מצאנו לנכון לבדוק את העניינים בחולון, אולם זה אינו מוסר כי אנו בטוחים שלגבי בניינים אחרים נהגו אחרת.

הערכת הבנינים לפי קטגוריות לא נעשתה על-ידי מנגנון מוסך, אשר בדק לא רק את מותג הבנינים שנקבעו בבניני פאר ומשוכללים ולא גם את האחרים כדי לשמור ביניהם את המשוכללים; ד"ר לנדאו גם לא מינה ימספר מדריכלים לצורך זה מטיבות מהגנות, ולא מה נעשה? מקידים אחרניים, שהם מקידי המוצר, הלכו מבית לבית וקבעו את הדברים באופן שטחי ביותר. (ד"ר לנדאו: המרגון אישר את רשימותיהם) אינטרס המרגון אינו תמיד זהה עם האינטרס של חבריו, ואם רשימת חולון היתה בידי המרגון, אזי מסתבר שהיא טעה. סבל מקום, אסור לוועדה ולד"ר לנדאו להתחשב אך ורק בשיקול-דעתו של המרגון.

אני תוסך בהצעת היו"ר לגבי הבנינים בחולון, אולם אני מציע כי תיעשה רביזיה כללית של הקלסיפיקציה. הוועדה אמנם אינה מסוגלת לעשות רביזיה זו עצמה, אולם אני מציע כי יינתן רמז למעוניינים שהוועדה עומדת לבחון מחדש את הקלסיפיקציה לגבי מותג הבנים שבעליהם ידרשו זאת.

היו"ר י. גורי:

אני חולק על הצעתו של חבר-הכנסת בדר. אני סבור שתפקיד זה אינו יכול להתמלא כסורה על-ידי הוועדה, ודעתי היא שחלק מהתפקידים והמסכונים שהוטלו על ועדת הכספים ביחס לחוק זה היה בכחינת משגה. במידה והמדינה על בניני פאר ומשוכללים, ביטל העוקץ מהרגשתי על-ידי הידיעה שהרשימות הללו הן מוסכמות בין שלטונות המילווה והמרגונים. אולם הדבר נעשה בסעור ואינני חושב שאפשר עתה לשנות את החוק בנקודה זו.

אינני חושב שניטיב לעשות אם נודיע עתה ברבים שהענין עומד לרביזיה. קודם כל עשינו זאת בצורה סטוימת; בשעתו הודיעו ברבים שהמעוניינים יכולים להגיש התנגדות. אם נודיע ברבים שהענין עומד לרביזיה נסיג בכך שני מסרות שליליות: נגרום קשיים עצומים לאוצר וגם ניטול את בסיס האמון של הציבור בכל העבודה שנעשתה, אך על פי שנעשתה בהסכמה עם המרגונים המעוניינים. אם חבר-הכנסת בדר עומד על הצעתו, אעמידנה להצבעה; אני מבקשו לא לעמוד עליה כי אסור לנו לעשות זאת.

י. בדר:

הסתדלתי להיות מתון. זהו הטייפוס שאני יכול להציע לאור סיכומיה של ועדת הכספה.

היו"ר י. גורי:

אנו סיכמנו כי במקרה ותוגש התנגדות ושלטונות המילווה לא יקבל את טעמי התנגד, לא יוחלט כופית בדבר בטרם הוא יובא לוועדת הכספים. זהו פרט חשוב ואני מציע לאסתפק בו. אגב, גם אם ההתנגדות מתקבלת, יש להביא את הדבר לאישור ועדת הכספים.

אני גם מוכן להרחיב את הצעתי הקודמת ולומר, שלמור המסקנות הללו אני מציע לשלטונות המילווה להסיק מסקנות מעמדת ועדת הכספים בין שהדבר חל על בנינים בחולון או על בנינים אחרים.

י. בדר:

אני מציע, לאור ענין חולון, שנודיע ברבים לכל הנוגעים בדבר החובטים עצמם למקופחים על-ידי שלטונות המילווה, שהם וטטיק לפנות לוועדה.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר-הכנסת בדר - לא מתקבלה

האיגודים והחברות הממשלתיות - דיון על הצעת ספקר המדינה.

היו"ר י. גורי:
בסדרת הבירורים שאנו מקיימים לקראת הדיון בתקציב המבטבו גם את שאלת החברות והאיגודים הממשלתיים. נוסף לחומר אשר נזכר על-ידי ספקר המדינה בדו"ח מס. 4, יש חומר חדש אשר יוסף בדו"ח מס. 5, וחלק מסבו הועבר לחברי הוועדה עוד בסוף השבוע הקודם. חושבני שכדאי לעבור על חוק "האיגודים הממשלתיים ופעמם בתקציב המדינה" בסיכומי ועדת הכספים אשר הוגשו לכנסת ואשרו על-ידה. פרק זה ישמש לנו נקודת-מוצא לשיחה שבקיימים היום עם ספקר המדינה.

(היו"ר קורא את הפרק המתאים בסיכומי ועדת הכספים לדו"ח הספקר)

ד"ר פוזנס:
החומר הכלול בדו"ח מס. 5, ואשר נמסר לחברי ועדת הכספים, מהחלק לשני חלקים: חומר עובדתי והצעות בנוגע להסדר עניני האיגודים.

החומר העובדתי כולל בעיקרו מספרים ספורים על 21 חברות חשובות, ומרטיים על פעולותיהן. דו"ח מס. 4 דן בחברות הללו ואנו עושים השוואה ומצביעים על ההתפתחות בשנה זו. אינני רוצה ברבע זה לחזור על החומר הכלול בדוקומנט שנמסר לחברי הוועדה, אלא להוסיף פרטים על התמונה הכוללת, במספרים עגולים.

המסמלה השקיעה באותן 21 החברות סכום של 100 מיליון ל"י בערך. נוסף להן יש עוד 19 חברות, 12 קרנות ו-8 גופים שיש להם אופי מסקי, אולם לא היו השקעות ניכרות בהם. אם לא נביא בחשבון את המועצה לשיווק פרי הדר, בנק ישראל וחברת החשמל, יגיע סכום ההשקעות הכולל ל-110 מיליון ל"י. (במקומו אינני כולל את אותם הגופים שקיבלו כספים לא בצורת השקעה אלא בתורת הלוואה, בלי השתתפות במנהלה).

יצאתי מהנחה שהגיע הזמן להסדיר באופן שיטתי את עניני החברות הממשלתיות. אין צורך לנסק זאת; חשיבות הבעיה הולכת וגדלה ודעת הציבור והכנסת היא שיש להסדיר זאת. גם אנו שואלים את עצמנו כיצד ייעשה הדבר, עלינו לא לשכוח פרט אחד, כי מקיימים מוסדות וחברות ממשלתיות בכל העולם כיוון שרצוי לתת לגופים הללו חופש פעולה מסוים, ולכן גם חשוב לנו לאגזים בוועידה של הסדרת העניינים. חילקתי לכן את תחומי העבודה של האיגודים לשלושה תחומים: העבודה היום-יומית, וכאן דרושה גמישות מסוימת, בעיקר לכחלקות הממשלתיות. חשוב כי גופים אלה יהיו חפשיים בקבלת עובדים ושהם יהיו בלתי תלויים בהקצבות שנתיות מהתקציב. העקרון הוא שהעבודה היום-יומית תהיה חפשית.

התחום השני נוגע לפעולות הדורשות החלטת המנהלה, ובתחום זה צריכים לפעול בציג הממשלה בחברה. החלטות ועדת הכספים שיו"ר הוועדה קרא, בנוגעו במיוחד לתחום זה. בשטח זה חשוב לחזק את הפיקוח של המדינה ולדאוג לפעולה שיטתית ומתמדת של בציג המדינה.

התחום השלישי נוגע להכרעות במדיניות האיגוד ובמטרות פעולתו. תחום זה דורש, לפי דעתו, חקיקה פוזיטיבית. חקיקה כזו קיימת בחיבה מדינות והיא נעשית בשתי צורות: חקיקה מיוחדת לכל גוף או חקיקה כללית, כמו שקיים בארצות-הברית. דעתי היא כי עלינו לחוקק חוק כללי, חוק האיגודים הממשלתיים.

מבנה להבליט בקווים כלליים מה לדעתי צריך להיות מבנה של חקיקה כזו. אני יוצא מהנחה שיש צורך להבחין בין שתי סיוסטים יסודיים של איגודים: איגוד ממשלתי שמגלל חשיבותו הכלכלית והמדינית צריך להיות כפוף למכסימום של פיקוח, ושל זיקה לכנסת במיוחד. לדעתי יהיה רק מספר קטן של איגודים מסוג זה, כמו למשל חברת הטילוסטים, ובסך-הכל כ-4 - 6 איגודים. לגבי יתר האיגודים הפיקוח צריך להיות

פחות חזק ומפורטות הפעולה החפשית יותר טקיפות. זוהי נקודת-הטוצא, וזהו הרעיון היסודי.

הגעתי לכלל דעה שכן הצורך יהיה לקבוע באיזו צורה יוחלט אם איגוד מסוים ייך לטיפוס הראשון או השני, וכן לקבוע את התחומים של החקיקה הנוגעת אליהם. אשר לשאלה הראשונה - הרי נראה לי שאם לפי הטלצת ועדת הכספים המטלה תקבע לזילו איגודים תינתן צורה של רשות סטטוטורית, אפשר יהיה לפרט בחוק - באם יהיה חוק כזה - את האיגודים שיש להם צורה של רשות סטטוטורית, ובעתיד - כל איגוד אשר שהכנסת תוסיף למספר זה. אשר ליתר האיגודים, אני סבור שאין לפרט את שפותיהם, אלא לקבוע על אילו איגודים המטלה חלה החקיקה בצורה פחות חריפה. כיוון שיש איגודים שהמטלה מסתמכת בהנהלתם, ולדעתי לא מתאים היה שהוראות החוק יחולו עליהם. לדוגמה: המטלה הסכימה למעמד של מיעוט בחברה מסוימת, ולמרות זאת מסתמכת בהנהלה - כמו למשל בחברת הדלק שבה יש מספר ניכר של בעלי מניות פרטיים - נראה לי שלא נכון כי חברה כזו תהיה כפופה לחוק באותה מידה כמו חברה שכל מניותיה הן בבעלות המדינה. הצעתי היא לחוק יהיו כפופים אותם האיגודים שיש למטלה בהם לפחות 50% מהמניות. נוסף לכך הצעתי כי תינתן זכות לוועדת הכספים לקבוע - בהתאם להמלצת משרד האוצר - שיהיו כפופים לחוק גם גופים שמספר המניות בבעלות המטלה בהם הוא יותר קטן. אולם העקרון הוא שבדרך-כלל יהיו כפופים לחוק ככל הבחינות אותם האיגודים שיש למטלה חלק במניותיהם לפחות ב-50%.

מהו תוכן החקיקה הדרושה? יש שני תחומים שלגביהם מעמד הרשויות הסטטוטוריות ויתר האיגודים צריך להיות שווה. בתקנות כל האיגודים המטלה חלה עליהם צריכות להיות תקנות מסוימות המבטיחות את זכות המדינה. שנית, יש צורך לקבוע עקרונות בנוגע להנהלת ספרים ומאזנים כדי שנגיע לאחידות בנדון. בהתאם לנוהג בארצות-הברית, חושבני כי עקרונות כאלה ייקבעו במסותף על-ידי שר האוצר ומבקר המדינה.

לעומת זאת יש שני תחומים בהם חקיף החקיקה, לפי הצעתי, את כל האיגודים המטלה חלה עליהם, אבל לא באופן שווה, והם: א) תכנית הפעולות השנתית; ב) תנאי העבודה של עובדי האיגודים ומעמדם.

תכנית הפעולות השנתית היא לדעתי הדבר הטכני והקובע בכל החקיקה. היסטטי להציע חקיקה בנדון בגלל חשיבות הדבר, ובזה הסתמכתי במידה מסוימת על בסיונות בארצות-הברית. אנו צריכים להגיע להצב לפיו יהיה כל איגוד. שהחוק חל עליו חייב להכין תכנית פעולות שנתית כדי שנה בסנה. תכנית הפצניעה על תכניות לתקופה ארוכה, אבל המתרכזת על התכנית לשנה השוטפת, עם כל הפרטיה החשובים, כדי ללטוד טמנה על המדיניות הכללית של האיגוד ותכנית הפעולה הקונקרטיה שלו. בנדון זה יש לדעתי להבחין מבחינה פרקטית בין שני הטיפוסים של האיגודים. אני חושב שהתכנית של הרשויות הסטטוטוריות צריכה להיות מוגשת לכנסת יחד עם תקציבן האדמיניסטרטיבי, והכנסת היא אשר צריכה להחליט על התקציב האדמיניסטרטיבי של הרשויות הסטטוטוריות בעיקר על-סמך תכנית זו. לעומת זאת אני חושב שתכניותיהם של יתר האיגודים אינן צריכות לשמש נושא לדיוני הכנסת, אלא יש להעבירן לשר האוצר, אשר תהיה לו זכות וטו לגביהן. האיגודים יצטרכו לשלוח את התכנית שלושה חודשים לפני התחלת שנת הכספים, ואם הם לא יקבלו כל הודעה מהאוצר הם יהיו רשאים להתחיל בעבודה על-סמך התכניות. נוסף לכך יהיה צורך לשלוח העתקים מתכנית הפעולה לוועדת הכספים של הכנסת לידיעתה. לוועדת הכספים, המקבלת את ההעתיקים, תהיה אפשרות במקרה יוצא מהכלל לטפל בעניין.

התחום האחרון הנדרש אקט תחיקתי הוא סמך תנאי העבודה של עובדי האיגודים ומעמדם. יש לשאוף לאחידות במידה שהיא סבירה, ולתיאום - במידה ותחידות אינה באה בחשבון. אין כל סיבה שתנאי העבודה של העובדים הטכניים של האיגודים יהיו שונים טאלה של העובדים הטכניים במדינה, לעומת זאת אין לדרוש שטנהלי האיגודים יקבלו את משכורתם בהתאם לדירוג המטלה. יחד עם זאת לא נכון יהיה גם ינהגו חופט גמור בנדון, וכן הצורך להגיע לידי תיאום. כיצד לעשות זאת?

לדעתי נוכל לבצע זאת אם נדרוש מכל האיגודים הכמומים לחוק שיגישו לממשלה לאישור את ההסדרים שלהם הנוגעים למטכורות וחבתי עבודה. אין הכוונה לחוזים בודדים אלא לחוזה הקולקטיבי או ההסדר הכללי. נוהג זה צריך לחול על כל האיגודים, אולם יש צורך בהבחנה בין רשויות סטטוטוריות לבין יתר האיגודים לגבי מעמדם של העובדים. העובדים של רשויות סטטוטוריות הם נושאי כונקציות מסלכיות, ולכן בני סבור שעליהם להיות כפופים להוראות המסמעתיות וגם להוראות הפליליות החלות על עובדי המדינה. לדעתי לא מוצדק היה להסדיר בצורה זו גם את מעמדם של יתר האיגודים. לא יתכן כי ההוראות הפליליות המיוחדות יחולו גם עליהם, והיה אולי צורך בהסדר גמיש לגבי ההוראות המסמעתיות. הצעתי היא כי לממשלה תינתן הזכות לקבוע סוגים מסוימים או קבוצות מסוימות של עובדים אשר ההוראות המסמעתיות יחולו עליהם.

אלה הם הקווים הכלליים של ההסדר הדרוש לדעתי. כל זמן שאין לנו חקיקה בנושא, מן הצורך יהיה לבצע את הדברים בדרך אדמיניסטרטיבית במידת האפשר, במיוחד יש להגשים את אותן ההצעות עליהן החליטה ועדת הכספים.

הו"ר י. גורי:

רצוני לערוך בסיון להכניס את הבירור למסגרת מסוימת. כוונתי שלא ניכנס לפרטי הפרטים שדיבר עליהם מבקר המדינה, אלא ננהל את הוויכוח בקוים רחבים יותר. מבחינה זו הייתי רוצה לפגוש את הדברים וגם להציג כמה שאלות.

כל מפעל. ממסלתי, או הרוב המכריע של המפעלים המתנהלים על יסודות עסקיים, אינם יכולים להתנהל על-ידי משרד ממסלתי זה או אחר, ויש להקים להם מסגרת נפרדת גם על-ידי מתן צורה של רשות סטטוטורית או צורה אחרת. כן יש להגדיל בין רשויות סטטוטוריות לבין האחרות.

המטרה של הקטגוריות כאלה הן: א) לאפשר לגוף כזה יתר חופש ויתר גמישות, טכני שזה ניתן במסגרת של משרד ממסלתי; ב) לאפשר גיוס כספים על-ידי מקורות שונים. אמנם יש גם מפעלים המתנהלים על יסודות עסקיים שהם כלולים כיום בתחומי עבודתם של משרדים ממסלתיים ואין כוונה להוציאם ממסגרת זו, כמו: הדאר, הרכב, הנמל וכדומה, אולם אין ההצעות הללו ערוכות כלפי גופים אלה גם בעתיד.

אם מקבלים את המבנה הזה יש צורך לקבוע מה היא הצורה או הזיקה התקציבית של מפעלים כאלה לממשלה ולכנסת. מכאן ואילך אני מציג שתי שאלות:

המבקר לא אמר לנו מי הם הגופים שהוא היה רואה צורך לקבוע להם מסגרת של רשות סטטוטורית, לפי חוק שימושר בכנסת. הוא הזכיר את חברת הטילומים, נוסף לרשות הפיתוח אשר קיימת. אילו הם המפעלים האחרים שצורה סטטוטורית הולטת אותם?

בראה כי אנו יכולים לשפוט על ענין הקמת גופים כאלה לפי הנסיון שיכולנו לרכוש לעצמנו בהקמת רשות הפיתוח, בין אם בראה אותו כסוצוק ובין אם לאו; בין אם נאמר שהוא קיים לפי דפוסים שיצקה לו הכנסת ובין אם נאמר שהנסיון הוכיח שלמעשה אין הגוף הזה פועל לפי החוק, אלא יש לו זיקה חזקה למשרד האוצר - ויכולה להיות השקפה כזו. בשאלה זו נגענו גם בשעת הדיונים על דו"ח מס. 4, ויש להשיב עליה.

י. בדר:

הרושם שלי הוא כי בכל השטח הזה קיימת ערבוביה של נושאים, שהיא תוצאה בלתי-נמנעת מהעובדה שכל השטח העצום של המשק קם באופן ארעי, ללא מחשבה מרכזית מראש; פעם המדינה הקימה עצמה מפעל, ופעם אחרת - היא קיבלה על עצמה לנהל מפעל קיים. הוא הדין לגבי המטרות.

לפני כן רשמה א.ד.

ישיבת ועדת הכספים
11.1.55

א.ב.

(11.00)

י. בדר:

הקווים שעליהם הצביע מבקר המדינה הם נכונים בכללם. אולם ישנו הבדל
לטורי מבחנה טכסטית בין מפעלים השייכים כולם למדינה ובין מפעלים
משותפים בהם גורמים נוספים.

יש להפסיק אחת ולתמיד את השיטה לפיה
מחליטה האדמיניסטרציה על הקמת מפעלים ממלכתיים. אם יש טעם להחלטות
מקציבות מראש מצד הכנסת - הרי הקמת חברה ממלכתית היא החלטה תקציבית
מסדרה ראשונה.

מבחינה כלכלית הדבר העדין ביותר במפעלים
ציבוריים הוא: הביקורת על הוצאות כלליות. אם עובדים בבית-חרושת מסויים
900 עובדים - זוהי בעיה שאינה נתונה לביקורת פרלמנטרית אלא לביקורת
מסקית גרידא. אולם אם ישנם לאותו בית-חרושת ארבעה מנהלים וישנן הוצאות
כלליות של אדמיניסטרציה - זהו דבר החייב לעבור ביקורת פרלמנטרית.
משום כך, הצעתו של מבקר המדינה שהתקציב האדמיניסטרטיבי ייכנס לתקציב
המדינה היא הצעה נכונה וחיונית, ואני תומך בה. אבל יש להגדיר בדיוק
מהו תקציב אדמיניסטרטיבי ומהו. תקציב אופרטיבי, כי אנו יודעים שאפשר
להשלים את התקציב האדמיניסטרטיבי על-ידי תקציב אופרטיבי.

יש להגדיר מראש את תפקידיו של מפעל כזה.
בקונטייננט של אירופה נהוג שאם הוקמה פעם חברה מניו, אסנם בחוקה
שלה כתובות סטרוטיה - למשל: היא חברה מוכרת עצים. אולם אם היא תמכור
פעם ברזל - הדבר יהיה חוקי. לא כן באנגליה. שם חברה בזאת אם תמכור
ברזל - המכירה בטלה. לדעתי השיטה הקונטייננטלית טובה יותר. אולם בנוגע
לחברות מסלוליות יש להגדיר מראש את היקף פעולתן. לעומת זאת אני מתנגד
להצעה לכבול חברה מסלולית לפרטי פעולותיה. חברה מסלולית חייבת לפעול
כמו כל חברה אחרת; המפעל צריך להיות מפעל עסקי, ועליו להתחשב גם
בקוניוונקטורה וגם בנסיון, ולפעמים יש צורך לקבל החלטה במקום.

לקיים

חברות כאלו צריכות הנהלת חסבונות
מסחרית גרידא. צריך לראות בבירור מהו הרווח ומהו ההפסד של חברה כזאת.
חסבונות אלה צריכים גם לסקר את כל היתרונות מהם נהנית חברה זו בתור
חברה מסלולית, כמו: הקלות מסים וכדומה, כדי שאפשר יהיה לראות באיזו
מידה הרווח שלה הוא תוצאה מאותן הקלות.

לדעתי טוב היה אילו החסבונות של המפעלים
האלה היתה מתנהלת באופן בלתי תלוי בהנהלת המפעלים. אסנם המפעל הממלכתי
הוא עצמאי בפעולותיו, אולם מנהל החסבונות שלו צריך לעמוד תחת פיקוח
של החשב הכללי. השיטה של גזברי-מסנה, כפי שנהוגה במשרדי המסלה הסוביים,
היא שיטה טובה.

אשר לבעיית הסכר: - צריך שיהיה הבדל בין
מפעלים שהיקף עבודתם הוא במיליונים לירות, ובין מפעלים קטנים. בענין
זה צריך לבוא הסדר כללי. לדעתי יש להכניס סליג בנוגע לגודל המפעלים
הממלכתיים בכללם. אני נגד מפעלים קטנים. אינני חושב שבריא הדבר שלמדינה
יהיה מפעל עם הון של כ-40 אלף לירות. מוטב שיהיו לה רק מפעלים גדולים,
שבהם הפיקוח מעשי יותר והכובד באדמיניסטרציה קטן יותר.

לענין ההנהלות: - הנהלות פיקטיביות הן

הדבר המסוכן ביותר. כשיושבים במשרד ממלכתי אנשים חסובים שהם חברים
ב-6 או 8 הנהלות של מפעלים ממלכתיים, ברור שאין הם יכולים למלא את
תפקידם בצורה מסביעה רצון. ההנהלות חייבות להיות יותר קטנות, וסורכבות
מאנשים שימלאו באמת תפקיד כלשהו במפעל. יחד עם זאת דרושה ביקורת יותר
גדולה גם מצד מבקר המדינה וגם מצד החשב הכללי.

אולי רצוי שיהיה קיים משרד מסלולית מיוחד

לענין החברות והמפעלים הממלכתיים, אינני חושב שסוב לרכז דבר זה באוצר.
כי יוצא שהאוצר גם גובה מסים מאותו מפעל וגם מנהל אותו. יש להבדיל בין
פונקציות פיסקליות לבין פונקציות מסחריות.

א.ב.

ז. פורדור:

שאלת החברות האלו היא אחת השאלות היסודיות גם במבנה הכלכלה וגם בארגון הכלכלה שלנו. עלינו לקבוע באיזו מידה רצוי בכלל להרחיב יותר ויותר את הפעולות הללו. אולי אפשר לקבל גם הערכה של המחזור של החברות האלו, וכן הערכה של מספר האנשים המועסקים בהם?

ישנן חברות גדולות למדי של הטוכנות ושל הסטוד הקולקטיבי. יוצא שהחלק הגדול של הפעולות הכלכליות שלנו מרוכזים בידי חברות הנמצאות תחת השפעה או השגחה ציבורית. אינני מנסה לדבר זה אינו רצוי, אולם יש לסקול זאת, כי הדבר גורר התפתחות מסויימת ותוצאות מסויימות. הון של 110 מיליון, עם מחזור שאינני יכול להעריכו, המושקע בחברות המססליות - יוצר כבר סטוד של ישיבי במדינה, נוסף על הסטוד הפרטי והסימופי.

אם לקבל את ההתפתחות הזאת, ואם לתת לחברות אלו הזדמנות, עלינו לדרוש שהם יעברו במסגרת של חברה נורמלית, עם מאזן ולא עם תקציב.

לי ברור שלא האוצר ולא ועדת הכספים יכולים לשלוט על כל העניין הזה. ישנן, אפוא, שתי אפשרויות: או להקים מסד מסמלתי מיוחד לכך, או למסור הכל לידי חברה מרוכזת אחת. ברור שצריכה להיות בעניין זה חקיקה, אולם יש להבדיל יפה בין חקיקה ובין ביצוע.

דבר נוסף שהוא חשוב אולם אינו נובע לחקיקה, הוא עניין הפרסומת. ביחד עם התקציב צריכה לבוא סקירה על הפעולות המססליות. חשוב לנו לדעת מהו חלקה של המדינה בעסק זה, וכיצד הוא פועל.

את החקיקה עצמה אני מחייב, כאמור, וזאת כדי לקבוע את המכסימום הנורמטי לחזק את השפעתה של המדינה. אני מחייב גם את ההצעות שהביא מבקר המדינה לתכנית הפעולה.

תופעה לא רצויה היא שמהנדסים, למשל עוזבים את מקום עבודתם בחברה מססלית ועוברים למקום אחר בו הם מקבלים תנאים יותר טובים. חשוב לנו ביותר לסטוד על הסנגנון המססלתי הטוב.

לדעתי יש לקבוע כללים מסויימים בנוגע להרכב ההנהלות. בעניין זה היו תופעות מאד בלתי רצויות. צריך שהגייסה העניינית תשפיע קצת יותר מן הגייסה המפלגתית בקאלות אלו. לא כל מי שהוא בעל עמדה פוליטית גדולה מסוגל ומוכשר גם לנהל חברה כלכלית גדולה. שיטת ה"הסכמים" הקיימת אצלנו אינה טובה אם ברצוננו לסטוד על המפעל.

ח. למדון:

אין אני מתמצאת בעניין זה, אולם רציתי רק לסאול אולי יכול הבנק המסלכתי למלא תפקיד כלשהו בעניין? אולי אפשר שהתוצאות של החברות המססליות ילכו מהבנק על-פי התקציבים שיוגסו לבנק המסלכתי?

הינ'ר י. גורני:

דבר זה עומד בניגוד לכל הסטרוקטורה של הבנק.

ט. לונן:

על רבים מהמפעלים הכלוליים ברשימה שהוגסה לנו אני שומע עתה זו הפעם הראשונה. מכאן שיטתו ליקוי כלשהו. צריכה להיות שיטה של אספקת אינפורמציה מתמדת לוועדת הכספים וגם לציבור על החברות, פעולתן, מצבן ותפוקתן.

בדו"ח של מבקר המדינה קראתי שבאוצר קיימת יחידה מיוחדת לפיקוח על האיגודים והחברות. רצוי היה שאנשים אלה ישתתפו בדיון זה.

חושבני שהפעולה של היחידה הזאת היא יותר פורמלית מטהותית. האיגודים מסונפים למסרדים טובים: מסד הפיתוח, החקלאות, התעסיה וכו'. מהי הצורה הארגונית של הפיקוח על האיגודים בכל מסד ומסרד? לא ייתכן שהסד יהיה האצם הבא במגע באופן אישי עם כל איגוד. מי עוקב אחר השתתפותם של נציגי המססלה בנוגעים בדבר בהנהלת החברות? גם מבקר המדינה מציין בדו"ח שלו שבציגי המססלה לא תמיד מסתתפים בישיבות ההנהלות, ועל-ידי-כך הם מועלים, למעשה, בתפקידם.

א.ב.

ק. לוז:

צריך להיות הסדר מיוחד בקשר לאיגוד המסכלתי, ולא רק בקשר לפיקוח עליו. ענין המסכורות הוא ענין רציני מאד. במסכלה קיים דירוג סטויים, וישנה התחרות עם הזק המרטי לקבלת העובדים המוכשרים. אם גם במסק המסכלתי לא יהיה דירוג, ויהיה חופש בקבלת עובדים מוכשרים לפי דרגות הנראות ביני הנהלת החברות והאיגודים - לאן תבוא המסכלה? על-ידי-כך בעמיד את המסכלה במצב שמסודיה יתרוקנו מעובדים מוכשרים גם לטובת החברות המסכליות, ואינני בטוח שצריך ללכת בדרך זו.

נכון שקשה להבדיל תמיד בין תקציב אדמיניסטרטיבי ובין תקציב אופרטיבי, במידה שאיגוד עורך תקציב - או תכנית-פעולה - אינני רואה כל ניטוק מדוע לא יגיש אותו גם למסכלה. ואינני מניח שמפעלים אינם עורכים תכנית-פעולה לסנה מראש, יש, כמובן, הבדל בין תקציבים של מפעלים שצריכים לקבל אישור מצד המסכלה ובין תקציבים שהמסכלה רק תיקח לתשומת-לבה. אני הייתי מציע שתכניות-פעולה אלו יוטצאו גם לוועדת הכספים.

א.מ. גניחובסקי: יש לי מספר שאלות:

(1) האם אי-אפשר להנהיג סידור לפיו אדם אחד יוכל להקות נציג רק בחברה אחת? לא ייתכן שמוסחה אחד יהיה נציג בכל החברות, ויש צורך בתקנה או בצו סיסדירו זאת.

(2) האם לא מוטב שיהיה תאריך קבוע בו תטב המסכלה כולה ותשמע דין-וחשבון על הנעשה בחברות, ואם צריך להחליף אילו סן האנשים וכדומה?

(3) מיהו הסר המטנה את החברות, וכיצד מרכיבים אותן? אתמול דיבר כאן סר הפיתוח ואמר שהוא-הוא המטנה את נציגי המסכלה. האם באמת קובע אותם הסר, או שהמסכלה קובעת את הנציגים?

(4) האם לא רצוי שכל חברה הקסודה עם המסכלה תגיש לוועדת הכספים ולציבור תכנית-פעולה שלה לסנה? מן המאזנים אי-אפשר ללמוד הרבה. ואין זה רק ענין של ביקורת. האזרח צריך לקרוא על הנעשה בחברות, ולא רק את הדברים המתפרסמים בעתונים כנסציות.

ס. בז'רנו:

בארצות אחרות נוהגים לסתף את הפרלמנט הרבה יותר מסעוטים זאת אצלנו בענין זה של החברות המסכליות. גם את הציבור יש לסתף יותר בענין זה. יש לדאוג לייעילותן של החברות, וצריכה להיות אפשרות של התחרות חפסית. החברות חייבות להתנהל בצורה המסחרית היעילה ביותר. הציבור צריך להיות בטוח שהכל נעשה בצורה יסרה והוגנת, שהחברות אינן נותנות מקום לניצולן לרעה.

יסוד הדברים האלה צריך להיות בחוק אשר יסביר כיצד צריכה המסכלה לנהוג כשהיא רוצה להקיש חברה. צריכה להיות הגבלה של גודל החברה - כלומר: לא תיתכן חברה קטנה מדי. כן צריכה להיות הגבלה מבחינה איכותית. החוק צריך גם להסדיר את אופן בחירת ההנהלה. טפק אם המסכלה צריכה לבחור את ההנהלה בכלל. החוק צריך להסביר אילו גופים צריכים להיות מיוצגים בחברות, וכן את ההוראות שיש לפרסם. הפרסום הגדרס עלי החוק מחברה ציבורית-מסכלית צריך להיות הרבה יותר מפורט מזה של חברה פרטית.

צריך להיות מוסד פרלמנטרי - אולי ועדה מיוחדת או ועדת-מסנה קבועה של ועדת הכספים - אשר מתפקידו לבדוק את העביינים האלה.

שאלה אחת לא ברורה לי: ישנן חברות רבות שאין מדברים עליהן בכלל כעל חברות מסכליות, למשל: מה נאמה של חברת הסילומים? מה דינה של חברת מלווה העצמאות?

הינר י. גורי: מבקר הסדינה אמר שהצורה של רשות סטטיסטורית היא המתאימה ביותר לחברת הסילומים - רשות שתיקבע על-ידי חוק מיוחד ככנסת, כמו רשות הפיתוח.

חברת טלונה העצמאות היא חברה אמריקאית.

סר המאירי:

אולם היא רשימה בישראל, והציבור חייב לפקח עליה. לי נראה שהטיפול העיקרי צריך להיות בכיוון של חקיקת חוק, ובענין זה יהיה עלינו להיעזר בנוסיון שרכסו בטוח זה מדינות אחרות.

ס. גורן:

ישנן חברות בהן החוב הסנהל הוא רק של פקידים, פקידים המסונים על-ידי שר זה או אחר. זאת יש לשנות. נציגותו של הציבור צריכה להיות טורכבת לא מפקידים. כי פקידים הם אנשים הנתונים למרותו של הסר ואינם יכולים לראות את הענין מבחינת האספקט הרצוי. ככון שיש להרחיב את חוג היועצים והנציגים, כי מספר סגומצם של אנשים אינו יכול לעסוק בכל הדברים.

ס. גורן:

גם אני חושב שיש צורך בפרסומים. טתנהלות חברות מטטלתיות גדולות, והציבור אינו יודע עליהן מאומה. אולם הפרסומים אינם צריכים להיעשות בצורה יבשה, כי בצורה כזאת לא יעניינו איש.

שינויים בטעיפי תקציב משרד הכריאות

לפני זמן מה שלחתי לשר הבריאות מכתב בו פירטתי מספר שאלות שנתעוררו אצל חברי

היור' י. גורן:

הוועדה בקשר להעברות סטעיף לסעיף (קורא את הסכתב). עיקר התדעוסת של חברי הוועדה היה בקשר להעברת הסכומים לבית-החולים תל-הסומר.

ראשית, ברצוני להודות לחברי הוועדה וליו"ר על שאיטרו את ההעברות לפני סטטעו את

סר הבריאות - י. סרלין:

ההסברים. מתוך הפרוטוקול של ישיבת הוועדה נתגלו לי עוד סתמי בקורות סלא נכללו במכתב: מדוע הקטינו את סעיף הריפוי באיסוק, ומדוע נעשו ההעברות סטעיף הכלכלה ומאיטפוז לחולי-נפט.

אשר לשאלת ההסתייה, טענה זו צריכה להיות

סופנית למשרד האוצר, לא אלי. משרד האוצר הטהה זאת היות ורוב ההעברות היו לתל-הסומר, ועד סוף הטנה לא ידע משרד האוצר באיזה סכום יתבטא הענין. את בית-החולים קיבלנו לרטותנו באמצע טנת התקציב 1953/54. היתה התחליבות מצד משרד הבטחון על חלק מההוצאות. משרד הבטחון הגיש לנו חטבון בגדי של הוצאות. הבורר בין סני החטבות היה משרד האוצר, שהחליט שעל משרד הבריאות לסלם את הכסף. בינתיים עבר זמן רב, ומשרד הבטחון פעל על-פי טקדמות. סכאן ההסתייה.

נשאלה סאלה: מדוע העבירו סכלכלה ומרפואות

סכומים לסעיפים אחרים? - כל מה שהועבר סטעיפים אלה אינו סתבטא אפילו באחוז אחד של כל תקציב משרד הבריאות. החטש של חברי ועדת הכספים שהעברה זו תפגע בכלכלת החולים - חטש זה אינו סבוטס. כאשר ערכנו את התקציב לסנת 1953/54 חטבנו לצריך יהיה להגדיל את סעיפי ההחזקה. מאחר סלא ביה צורך בכך - נוצר קיטוף. הקיטוף לא נוצר מתוך הקטנת הכלכלה. אני סבטיח לכך שהכלכלה בבתי-החולים היא טובה.

מדוע הועבר סכום זה לנופט והבראה לעובדי

משרד הבריאות? - לכתחילה טחק האוצר סעיף זה מהתקציב, ורק לאחר סכן לא יכול היה לעטוד נגד הדרישה, כי זוהי שיטה המקובלת בכל המטרדים.

לסאלה: מדוע הוקטן סעיף הריפוי בעיסוק?

ריפוי בעיסוק הוא כיום אחד הטטחים החטובים בטיפול בחולי-סחפת ובחולי-נפט. סטעיף טטנו הורידו את הסכום הנקוב הוא סעיף הסחפת. כידוע, שחרדגו את הליגה למלחמה בסחפת טעול האיטפוז; את בית-החולים נווה-און העברנו לרטות הטטסלה, כי לליגה לא היתה אפשרות לדאוג גם לאיטפוז וגם לפעולה מוצעת. לבית-החולים נווה-און הכנסנו סכום של 600 לירות לריפוי בעיסוק.

א.ה.

ישיבת ועדת הכספים
11.1.55

שר הבריאות - י. טרלין:

אולם כסף זה אינו העיקר. צריך להיות גם מקום לרפא בו את החולים בעיסוק. התברר שבאותו בית-חולים לא היה מקום כזה; רק עתה מטליטה הליגה למלחמה בחופת גת הבנין הטיועוד לריפוי בעיסוק. על כן לא יכולנו להוציא את הסכום הזה, ונתוך 600 הלירות שהוקצבו לכך העברנו 300 לירות.

הנקודה העיקרית היא חולי-הנפש. בתקציב 1953/54 הופיעו הסכומים הבאים לטיפול בחולי-נפש:

לביית-החולים בעכו	-	771,000	לירות
לביית-החולים בבתי-ים	-	487,000	"
לביית-החולים באר-שעקב	-	382,000	"
לכפר-סאול	-	360,000	"
לביית-החולים מזרע	-	211,000	"

נוסף לכך היו שני סעיפים נוספים בתקציב הבריאות לחולי-נפש:

הרחבת האיספוז	-	250,000	לירות
איספוז חוץ	-	130,000	"

לחולי-נפש

בהרחבת האיספוז הכוונה היא: א) לפתוח מיטות חדשות/במסדר הבריאות; ב) פתיחת מטה פירוסה גם הכנת ציוד למטה. הסעיף "הרחבת האיספוז" כולל, אפוא, גם מטות נוספות וגם ציוד להן.

איספוז חוץ פירושו: איספוזם של חולים במוסדות פרטיים על חשבון מסדר הבריאות, וזאת מטום שאין מספר מספיק של מטות בבתי-החולים של מסדר הבריאות.

כל הסכום לטיפול בחולי-נפש הוא, אפוא:

2,591,000 לירות.

מה לא הוצאנו מסכומים אלה? מ-250,000 הלירות שהוקצבו להרחבת האיספוז הורדנו 20,000 לירות מאותן הוטפנו לסעיף איספוז-חוץ, וזה נוסף על 130,000 הלירות שכבר הוקצבו לסעיף זה. כן הורדנו מ-250,000 לירות הללו 6,000 לירות לתחנה פסיכיאטרית בבית-הסוהר תל-סונד - עכשיו דמלה. המטטרה ובתי-המספט היו שולחים חולי-נפש לבית-הסוהר, ולכן הקטנו תחנה פסיכיאטרית בדמלה כדי לתת טיפול רפואי גם בבית-הסוהר. 52,000 לירות מאותן 250,000 הלירות לקחנו להכשרת בית-החולים מזרע ולהרחבתו. ביחד לקחנו, אפוא, 78,000 לירות מתוך הסעיף של 250,000 לירות. את העודף - 172,000 לירות - העברנו לתל-הסוהר.

התקציב שהועמד לרשותנו עבור כפר-סאול -

בסך 382,000 לירות - לא נוצל במלואו, כי לא הצלחנו להרחיב את המקום. המטרה הייתה להרחיב אותו עד ל-300 מיטות, והצלחנו להרחיבו רק עד ל-250 מיטות. נשאר לנו, אפוא, עודף של 48,000 לירות מכפר-סאול.

הוא הדין במזרע. התקציב למזרע היה

211,000 לירות. לא ניצלנו מזה סכום של 122,000 לירות. מזרע הוא מקום חדש, וצריך להקים בו בבתים חדשים. ב-1953/54 לא היו כל הבתים מוכנים, ולא יכולנו להכניס לתוכם חולים, ולכן לא ניצלנו את כל הסכום.

מתוך הסכום הכולל של 2,591,000 לירות

שהוקצב לטיפול בחולי-נפש לא ניצלנו, אפוא, סכום של 342,000 לירות. סכום זה הועבר לתל-הסוהר.

לסוף נובמבר 1954 היה מספר המטות לחולי-נפש

כדלקמן: למסדר הבריאות היו 1613 מיטות. בינתיים נוספו - על-סמך ההקצבה המיוחדת שקיבלנו מהממשלה לפני משה טבועות - עוד מיטות. בנווה-און נוספו עוד 20 מיטות, בנו-ציונה - 20, ו-25 מיטות בבית-החולים רמב"ם. אנו מעוניינים שבכל בית-חולים תהיה מחלקה לחולי-נפש. המוסחים טוענים שיש מקום להכניס גם בבית-חולים כללי מחלקה לחולי-נפש.

שר הבריאות - י. סרלין:

לקופת-חולים של ההסתדרות - קרן נכות - חיו,
לפי התקן, 296 מטות לחולי-נפש בטוף נובמבר
1954. לטענה היו להם רב 281 מטות, אם כי ייתכן שעד היום טילאו את התקן.

יסנם שני בת-חולים ציבוריים לחולי-נפש:
בלומנטל, עם 56 מטות, ו"עזרת-נשים" עם 115 מטות.

יסנה סורה שלטה של מוסדות פרטיים, רובם
גרמה נמוכה ביותר, שאילו היו לנו מטות במספר מספיק היינו חייבים לחסלם.
למוסדות הפרטיים הללו יש בסך-הכל 932 מטות. משרד הבריאות אף הוא מאספז
במוסדות הפרטיים חולי-נפש על חשבוננו, ומסלם להם לפי תעריף קבוע.

בסך-הכל יסנן 2997 מיטות לחולי-נפש.
חסרות עוד כ-2000 מיטות. ברצוני להדגיש כאן שענין חולי-הנפש מהווה בעיה
חסורה גם באנגליה, באסריקה ובארצות אחרות. אם כי באסריקה יסנם מוסדות
פרטיים רבים העומדים על דמה גבוהה ביותר, וסבהם מאוספזים בני טספחות
עסירות. בסדינת-ישראל זוהי אחת מנקודות-התורפה.

מה נעשה לעומת הסנים הקודמות? - בשתי הסנים
סאני טכהן בתפקידי כשר הבריאות הגדיל משרד הבריאות את מספר המטות ב-600.
קרן נכות הגדילה אף היא את מספר המטות באופן יחסי, וכן עשו המוסדות
הפרטיים.

א.ט. בניחובסקי: מהו אחוז הסבריאיים?

שר הבריאות - י. סרלין: יסנו אחוז גדול של סבריאיים.

בבת-החולים הממסלתיים הנהגנו עכסיו שיטה
של טלקציה. יסנם בת-חולים פתוחים, כמו באר-יעקב, סבהם הריפוי בעיסוק
מתבטא בעבודה חקלאית, והמוסד אף נהנה מפירות החקלאות האלה בתקציבו.
יסנה בבאר-יעקב מתפרה, כריכיה, נגריה, מסגריה וכו'. בעכו הוצגה ריפוי
בעיסוק על-ידי ציור. סלב זה של חלוקת בת-החולים לסוגים שונים של חולים
- נרגזים לחוד ואחרים לחוד - טרם נסתיים. בנס-ציונה, למסל, נעשה נסיון
אחר לגטרי. טס העקרון הוא לא לפלא את בית-החולים בבת-אחת, אלא בכל פעם
סגיעה קבוצה קטנה של חולים, ועל-ידי-כך מקבלים החולים טיפול אינדיבידואלי.
בעכו יסנן 600 מיטות, ובמסך חמס או סס טנות קיוטו של המוסד היה
הסחזור בו 1800 חולים. סחלת-נפש אינה סחלה כרונית יותר, וניתנת לריפוי.

ט. דיין: האם אחוז חולי-הנפש גדול יותר בעליה החדשה?

שר הבריאות - י. סרלין: ההסערה הסתהלכת אצלנו כאילו כל חולי-הנפש
באו בעליה החדשה - אין לה סחר. נכון שהגיע
מספר גדול של חולי-נפש עם העליה החדשה, אולם לא אלה מסלאים את בת-החולים.
היחס הוא פחות או יותר טווה, אין בטסח זה גם מונפול לעדה מסויימת.

ח. לטון: מהו היחס בין גברים ונשים?

שר הבריאות - י. סרלין: יסנן נסים רבות.

א. הרצפלד: כ-642,000 לירות בערך נדרסו להעברה. זוהי
אולי ההעברה הגדולה ביותר שנדרסנו לאטר.
שאלת הסטכורות אינה ענין של פטימיות או אופטימיות בערכה. אם יסנה
טעות ב-100,000 לירות - אין זה מתקבל על הדעת. אני טבין שהיה חור בענין
תל-הטוטר וצריך היה לסתום אותו. אולם יש להאות שהיכן לוקחים את הכסף למלא
חור זה.

הסכום שהוקצב לאיספוז חולי-נפש נמחק כמעט
כליל. והרי הטר בעצמו הסביר את המצב החסור בו אנו עומדים בטסח זה. איננו
סדבר על אותם החולים סאינם מאוספזים אולם נמצאים בבית, אצל קרוביהם. אך
כיצד אפשר למחוק סכום זה כאשר רואים את החולים קוועי-הבגדים והפרועים,
הממתובבים ברחובות? הרי זהו סחזה מדפא ביותר.

א.ב.

א. הרצפלד:

אשר לסכום שהורד מהכלכלה: - אומרים שהיתה טעות בהערכה. לא תיתכן טעות כזאת. אולם ענין זה אינו מגיע בחומרתו לענין של חולי-נפט. אני מכיר קצת את המוסדות הפרטיים לאיספוז חולי-נפט. אינני מתכוון לכולם, אולם רובם אינם ראויים למסלול בהם חולים. לעומתם המוסדות של קרן-נכות הם לתפארת. אני מבין שלשנה הנוכחית לא נוכל לפעול עוד הרבה. אולם ברצוני לשאול: כיצד יכול היה השר לעשות מה שעשה? כיצד נוכל לאשר לשנה הבאה סכומים גדולים לאיספוז חולי-נפט, אם בסנה זו ויתר השר על סכומים כל-כך גדולים? אינני מבין עד היום מדוע ויתרו על טיס-קרי, למשל, שאפשר היה להקים סם בית-חולים ל-300 מיטות עם עבודות-חוץ.

כן הייתי מבקש לשמוע מהי תכנית המשרד בענין זה

לשנה הבאה.

ח. למדון:

יש לי שתי טענות לסדר הבריאות, שלא ניתרצו גם לאחר הסברות. לא טענתי מדוע צימצמו את הכלכלה בבתי-החולים; לדעתי הכלכלה סם טובה. אולם אסי עורכים תקציב שבו אפשר למסור בבית-חולים אחד סכום של 99,000 לירות, בבית-חולים שבי 23,000 לירות וכדומה - אין זה תקציב רציני. אילו היו נותנים, למשל, את אותם הסכומים לקופת-חולים - יכלה היא להקים בהם בנין חדש שלא הוקם מחוסר תקציב, אם כי כל השאר פרט לבנין כבר היה. היה אמנם הענין עם תל-הסומר. אולם הוא יכול היה גם שלא לקרות, וזה היו עושים אז בכסף?

שר הבריאות - י. טרלין:

יש להביא בחשבון את העובדה שסגרנו שני בתי-חולים בגלל תל-הסומר, והיה לנו לסה להוציא את הכסף גם אלמלא תל-הסומר.

ח. למדון:

ענין חולי-הנפט הוא עניינה המובהק של המדינה. האם הרחבתם איספוז אחר במסך הסנה?

שר הבריאות - י. טרלין:

לא.

ח. למדון:

הסדיניות של משרד הבריאות צריכה להיות: עידוד גורמים אחרים להרחבת האיספוז הכללי, ואילו על המשרד עצמו להתרכז בענין פתרון בעיית חולי-הנפט.

אני מחשיבה מאד את הקמת המחלקה לחולי-נפט בבתי-החולים הכלליים. ישנם אנשים שצוין להם הדבר אם טכניסטים אותם לבית-חולים מיוחד.

הינר י. גורני:

ברצוני לשאול שאלה: בסנה שעברה, אחרי הדיון בתקציב, קיבלנו סכתב סגן-דוד-אדום בענין התמיכה להם. אז כתבתי להם סכתב שהוועדה אינה רואה אפשרות לדון על סיעור התמיכה, מאחר שהכנסת איסרה כבר את התקציב לסנת 1954/55. אולם, כתבתי להם, אני פונה לסר הבריאות בסאלה אם הוא רואה אפשרות להגדיל, בתחוקי התקציב, את ההקצבה. סמלא-סקום שר הבריאות, סר רוקח, ענה לי אז שסטרד הבריאות בודק את הענין, אולם כרגע אינו רואה אפשרות לסלא את בקסת סגן-דוד-אדום.

לפני מספר ימים קיבלתי טוב העתק תזכיר סנסלח לסר הבריאות, והפעם לפני הדיון בתקציב. ולכן אני שואל אם ישנה אפשרות עתה להיטיב עטם?

שר הבריאות - י. טרלין:

ברצוני להודיע לחברי הוועדה שאין אנו סבעי-רצון ספעולותיו של סגן-דוד-אדום. ולא סטום שהפעולות סהם עושים אינן טובות והכרחיות, אלא ספני סהם נוטלים על עצמם תפקידים שאינם בגדר סטכיתם, כמו: הסכון לייצור הפלאסמה. מאחר שנדבן אחד נתן את הכסף לציור, ונדבן סני נתן את הכסף להקמת הבנין - הרי, וכדי להסלים את העבודה ולהחזיק את הסכון, הם לוקחים כסף מהסעיף המיועד לעזרה ראסונה, והרי תפקידו הראסוני של סגן-דוד-אדום הוא העזרה הראסונה.

ישיבת ועדת הכספים
11.1.55

א.ב.

שר הבריאות - י. סרלין:

נוסף לכך, פועל מגן-דוד-אדום יותר מדי
בישוב הותיק, ואינו מקדיש תשומת-לב מספקת
למדינה שנתרחבה, כבר בשטח שעברה הקימותי ועדה ציבורית לבדיקת טענות
הסניפים של מגן-דוד-אדום. את התמיכה שלנו אנו נותנים, כמובן, למרכז,
ואילו הסניפים טוענים שהמרכז אינו נותן להם כסף ומסתמס בכל הכסף
לצרכיו.

בהצעת התקציב החדשה הכנסתי סכום של
70,000 לירות - במקום 50,000 לירות - תמיכה למגן-דוד-אדום. עדיין
איני יודע מה יהיה גורל התקציב, כי הוא טרם אושר. אני גם מחכה
לסקנות הוועדה המינית.

ישנם מספר ישובים בפרוודור ירושלים שאין
להם אמבולנס. הטוענה האזורית - שאיננה עניה כל-כך, כי היא כוללת
ישובים כמו: קריית-ענבים ומעלה-החמישה - מוכנה לתרום לכך 1,500 לירות,
ומשרד הבריאות צריך יהיה להוסיף, אפוא, עוד 8,000 לירות לרכישת
האמבולנס. כמובן שאין לנו כסף לכך.

לטענות של חברי הכנסת למדן והרצפלד, ברצוני
להודיע לחברים שאין אלו הטענות העיקריות, וישנם עוד כמה דברים
הדורשים תיקון. אולם הוועדה חייבת גם להעריך את הדברים שנעשו ואת
הקשיים בפניהם אנו עומדים. נדמה לי שאין עוד תקציב שהוא מפורט כל-כך
כמו תקציב משרד הבריאות. במשרדי אין סעיפים כלליים. אילו הייתי בונה
את תקציבי, למשל, בצורה זו: בית-חולים תל-הסוטר - 1,000,000 לירות -
הרי ההעברה מסעיף לסעיף היתה קלה, ולא היתה צריכה לעבור דרך ועדת
הכספים. אולם מאחר שהסעיפים אצל מפורטים מאד - אתם יודעים את כל
ההעברות הנעשות. ברצוני עוד להוסיף שאמסיך ללכת בדרך זו, כי אני חושב
שהיא הדרך הטובה ביותר.

כיצד יכולנו להעביר את הסכום של 600,000 ל"י?
- טענו כאן טענות של 100,000 לירות מראה על תקציב לא רציני. אולם ישנה
לכך סיבה. התקן של העובדים שאושר להם תקציב הוא גדול יותר מספר
העובדים בפועל. ומאחר ואין אני מצליח למלא את התקן - למרות הלחץ שאני
מפעיל אצל הנוגעים בדבר - יוצא שבטוף הסנה מצטברים אצלי סכומים של
מסכורות שלא שולמו.

סיבה שניה היא: בתי-החולים שתכננו להם מספר
מסויים של מיטות. אם אין אנו מסלימים את מספר המיטות - אין אנו זקוקים
גם לפרסונאל מלא, וגם על-ידי-כך מצטברים סכומים של מסכורות שלא שולמו.
מכאן העודף שנוצר.

אני מתפלא על חבר הכנסת הרצפלד שאמר שמחקרו
כאילו את כל הסעיף של תקציב איטפוז לחולי-הנפש. סעיף זה היה בסכום
של 2,591,000 לירות. מתוך סכום זה לא ניצלנו 342,000 לירות. לא נורא
אם סעיף-קטן אחד נמחק כולו. אולם היחס הכללי הוא 342,000 לעומת
2,591,000 לירות.

בענין מיט-קרי ישנם כנראה טעמי בטחון, כי
משרד הבטחון אינו מוכן לסווד לנו את המקום. ברצוני להדגיש שבתקציב
הרגיל מסתקפת רק החזקת המוסדות, ולא הקמת בניינים חדשים. כדי להקים
מוסד חדש דרושים מיליונים בתקציב הפיתוח. משרד הבריאות לא הקים במשך
כל הזמן אף בנין אחד לבית-חולים. נסיתי לדבר עם שר המסורה ולהספיע
עליו שיטפור לידינו אחד ממבצרי-המסורה, אולם הוא טוען שכולם ברושים לו.

יש להביא גם בחשבון האותם בתי-חולים שיטנם
בידינו כיום, זמן קיומם מוגבל גם הוא. המוסחים שלנו מעריכים את אורך-
החיים של בית-החולים בתל-הסוטר ואסף-הרופא במכסימום של 10 שנים. יש,
אפוא, כבר עכשיו לתכנן הקמת בתי-חולים חדשים, שהקמתם תצא לפועל במשך
עשר שנים. כמה זמן נוכל, למשל, להסתמס עוד במבצר בעכו בתוך בית-חולים
לחולי-נפש? בתקציב הפיתוח אסתדל לטריין סכומים כדי לבנות בתי-חולים,
כי בתקציב הרגיל לא נוכל לפתור את הבעיה.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
11.1.55

סר הבריאות - י. טרלין

יכולתי לבוא לוועדה בצעקה מרה ולהתריע על המצב, ואז מובטחי שהיתה מתקבלת פה החלטה פה-אחד לסגור מסלוח לטר האוצר בנקסה להקציב סכום-כסף לאיסוף חולי-דרום. אולם לא עשיתי זאת, כי אינני רגועה רק את הקציב מסדר הבריאות, וגם מסוסם שהקציב הרגיל לא יוכל לכסות זאת. במקציב הסורח שהגשתי, הכנסתי בסך-הכל 300 מיטות נוספות לקולג-נפט, אולם גם האוצר וגם המסלול אינם מוכנים לתת לי פרוטה.

ומלה זאת על המוסדות של קרן-נכות. חבר הכנסת הרצפלד אמר שהמוסדות של קרן נכות הם מוסדות לתפארת. ברצוני רק להפנות את תשומת-לבה של הוועדה לבית-החולים "גיהה". קשה להגיד שזהו מוסד לתפארת, כל זמן שמצב האיסוף הוא כזה - אין לחלום עוד על היטול המוסדות הפרטיים, אם כי כולנו מסכימים שאין הם ראויים לאיסוף חולי-נפט.

בטאלה טאלה אמר לאורך המצב לא יהיה זה מן הראוי שסדר הבריאות יתרכז בבעיית חולי-הנפט ולא יעסוק עתה בהרחבת האיסוף הכללי, אלא יתמך בכך בגופים אחרים. בפסך סתי הסבים שאני מכהן כסגן הבריאות לא הרחבתי כלל את האיסוף הכללי, להיפך, סגרתיו מסות כלליות. לדעתי האיסוף הכללי צריך היה בכלל לעבור לרשויות המקומיות. אולם שום עזרה איננה מוכנה לקבל זאת. גם עיריית-תל-אביב - היחידה המקציבה 4,000,000 לירות לבריאות ויש לה 660 מיטות - הודיעה לי שאין היא ימנלה להחזיק זאת יותר. והדבר מובן, אם ההסתמפות בהחזקת מיטה היא 500 לירות, ואין מאשרים לי הגדלה. לחולי-נפט ולחולי-סחפת - שלכל הדעות זוהי דאגה של המדינה - הצעתי בהצעת התקציב להקציב 1,000 לירות למיטה - ולא אושר לי. אי-אפשר, אפוא, לטעון דברים אלה נבדלי.

קיימת אצלנו גם בעיית החולים הכרוניים. מעריכים את מספרם אצלנו ב-10,000 בערך. החזקתם בבתי-חולים כלליים עולה הון. הכנסתי 30 מיטות מיוחדות עבורם בשנה שעברה - והסנה אין מאשרים לי זאת. בשביל חולים כרוניים דרוש סלון זול עם השגחה רפואית, ולא בית-חולים כלליים. אמנם גם בטוח האיסוף הכללי מצבנו קשה, יש אצלנו 3,3 מיטות על 1,000 במקום 6 - 5 מיטות למינימום הדרוש. אולם בענין זה עדיין לא קדחה קסטרופה, כפי שקרה בענין איסוף חולי-נפט.

הטענות בטוח זה, אפוא, אינן צריכות להיות סכונות אלי, כי אני עושה כל מה שביכולתי.

(הישיבה ננעלה בסעה 13.40)